

Mehmet GÜN **Daha İyi Yargı Derneği Kurucu Başkanı**

Adalet, bir kural tarafsızca uygulandığında duyduğumuz güzel histir. Bu his bize kendimize güven, diğerleri ile dayanışma, işbirliği yapma ve dayanışma güveni verir. Sonuç aleyhimize de olsa, pastadan bize düşen pay küçük de olsa bu his bizi mutlu eder. Sonucu kabullenir, ona göre hareket ederiz. Kararlar hatalı olabilir, düzeltme imkânı olduğu ve düzeltildiği sürece sorun değildir.

Ancak kararı veren kişi tarafsız değilse, şu ya da bu sebepten o'nun lehine, bunun aleyhine karar verebileceği akla gelirse o anda adalet hissi ve güveni ortadan kalkar; yerini şüpheye ve güvensizliğe bırakır, toplumsal dayanışma ve işbirliği aksar.

Adalet hissi, yani toplumsal dayanışma ve işbirliği, kaliteli yargı hizmeti ile gerçekleşir. Mahkemeye işimiz düşmese bile yargı hizmetinde kalite aksar ise toplumda adalet duygusu, dayanışma ve işbirliği arzusu aksar. Yargının kaliteli hizmet vermesi için mensuplarının, hâkim, savcı ve avukatların, meslekte yetkin, tecrübeli, bilgili ve her türlü bağımlılıktan ve etkiden arı olması, mahkemelerin hizmet süreçlerinin iyi yönetilmesi, makul sürede ve makul maliyetle hizmet verilmesi şarttır.

En başta meslek mensuplarını birbirine denk olması, yeknesak Kariyer planına göre denk olarak gerçekleşmesi ve işlerin gerektirdiği tecrübe, yetkinlik ve kıdemdeki hukukçuların bir arada farklılıklarını olumlu işbirliği içinde ortaya koyarak en doğruyu ve isabetliyi bulmaları gerekir.

Hukuk meslekleri birbirine her bakımdan denk olmalıdır. Her birisinin ayrı ayrı meslek kuruluşları olmalı, mensuplarını geliştirmek, hukukun üstünlüğünü ve yargı bağımsızlığını savunma görevi ve yetkisine sahip olmalı; hakimler ve savcılar da avukatlar gibi mesleki dayanışma bakımından güçlendirilmelidir.

Yargı hizmet birimleri, meslek mensupları ile bir bütün olarak kaliteli hizmet üretmeye odaklanmalı, her bir meslek bu yönden eşgüdüm ve işbirliği sağlanmalı ve aynı zamanda kaliteli hizmet üretme performansı değerlendirilmelidir. Bunun için yargı hizmetleri üretilmesini ve kaliteli olmasını düzenleyen bir düzenleyici kurum oluşturulmalıdır. Tütün ürünleri piyasasını düzenleyen bir düzenleyici kurum varken yargı hizmetlerini düzenleyen bir kurum olmaması büyük bir çelişki ve eksiklik. Bu düzenleyici kurum, yargının meşruiyet sebebine uygun olarak toplumdaki tüm yargı paydaşlarını adil olarak temsil etmeli, hiç bir kişi, grup veya koalisyonun etkisi altına girmeyecek bir yapıda olmalıdır.

Ancak böyle bir yapılanma halinde kurallarımızı uygulayan hakimlere ve yargı mercilerine itimat duyabilir ve adalet hissedebiliriz.

Ancak hakimlerin yetkin, bilgili ve tecrübeli olması, düzenleyici bir kurumun onların eşgüdümünü sağlar olması yeterli değildir. İtalya'nın hali hazırda müşteki olduğu, Fransa'nın Napolyon'dan beri korktuğu ve gideremediği korkusunda olduğu Türkiye'nin de 1970'lerde acı bir şekilde tecrübe ettiği üzere hakimler kendi menfaatlerin herşeyi önünde tutabilir, devleti de yargıçlar devleti haline getirebilir ve ayrıcalıklı bir grup haline gelebilirler. Bunu önlemek için düzenleyici kurumun paydaşlardan oluşması zorunludur ama yeterli değildir. Bu kurumun bütün kararlarının isteyen herkes tarafından dava edilebilir olması şarttır.

Hukukun üstünlüğü hukukun her türlü güçten olması demektir. En büyük güç devasa devlet gücüdür. Hukuk o güce üstün olmadığı sürece hukukun üstün olmasından bahsedilemez. Türkiye’de genel olarak tüm kamu görevlilerinin ve rüşvet ve yolsuzluk konularında üst düzey kamu görevlilerine karşı hukuk üstün değildir. Tersine bu kamu görevlilerinin suçlarının soruşturmasına izin verme veya vermeme yetkisine sahip olan idari amirler ve en üstteki bakanlar ve cumhurbaşkanı hukuka karşı daha üstündür. AYM’nin Soma faciası, Pamukova tren kazası kararlarına değinilecek] vatandaş güvenmediği gibi (%20) devlet de kendi yargısına itimat etmemektedir.

Yargı mensuplarına harika bir sistem kurmak ve bağımsızlık vermek kaliteli hizmet üretimi için yeterli değildir. Onların eline verdiğimiz yargılama usulleri, önlerine götürdüğümüz bilgi ve belgeler, dosyalar tam ve mükemmel olmalı, onların hata yapmasını engellemelidir. Süreçler basit olmalı, herkes kolayca anlayıp uygulayabilmelidir.

Vatandaş da kamu görevlileri de yargıda sürdürülmekten, burun sürtülmekten ve ne zaman biteceği belli olmayan Kafka’vari yargısal süreçlere sokulmaktan kurtulmalı, içine düştüğü uyuşmazlıkları, mahkemeye gitmeye gerek kalmadan uzlaşma ile çözüme imkanlarına sahip olmalı, mahkemeye gitmek zorunda kalırsa en geç 3-5 ayda çözümünü bulabilmelidir.

İş yükü hukuk meslekleri arasında adil dağıtılmalı, uyuşmazlığın ilk çıktığı andan itibaren taraflar vakıaları ve delilleri dürüstçe açıklamalı, avukatların dosya hazırlama görev ve yetkileri artırılmalı, suistimalleri önlemek, niza konusu hakların zayi edilmesini önlemek ve korumak ve uyuşmazlıklarını çözüme konusunda yardımcı olmalı bu amaçla adli hazırlık mahkemeleri kurulmalı hazırlık işlemlerine nezaret etmeli, halka yardımcı olmalı, suistimalleri önlemelidir.

Yargı hizmeti halkın ayağına götürülmeli, uzmanlıklar yoğunlaştırılmalı, hukuk eğitimi de pratik ile buluşturulmalı ve hatta pratikten gelenler hukuk eğitimi vermelidir.

İşte böyle bir yargı sistemi kurulur ve işletilirse yıllık 8 milyon civarındaki uyuşmazlıkların çoğu % 90 civarında mahkemeye gitmeden uzlaşma ve sulh yolu ile çözülebilir, arabuluculuk ve uzlaşma gerçek amacına kavuşarak toplumsal huzur ve dayanışma güçlendirilebilir.

Yargı kalkınmaya ve refahın artırılmasına katkı verebilir ve Türkiye’nin milli geliri kısa zamanda kişi başı 25 – 30,000 dolar seviyesine çıkarılabilir.

Böyle bir yargı sistemi Türkiye’yi hızla ileri demokrasi ve refah ülkesi haline gelmesini sağlar, yatırımların ülkemize akmasına ve ekonomik sorunların çözülmesini, katma değerli üretimin artmasını ve cari açığın kapanmasını sağlar.